

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA HUDEBNÍ VÝCHOVY

Bakalářská práce

Lucie Machů

Využití Folklorních prvků Valašskokloboucka k posílení hudebností dětí
předškolního věku v rámci vokálních aktivit

Olomouc 2022

Vedoucí práce: Mgr. Lenka Kružíková Ph.D.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedené literatury a elektronických zdrojů.

V Olomouci dne:

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Děkuji Mgr. Lence Kružikové Ph.D. za odborné vedení bakalářské práce, poskytování cenných rad a konzultací. Také bych chtěla poděkovat mým blízkým za podporu a pomoc, kterou mi po celou dobu studia poskytovali.

Klíčová slova

Hudebnost dětí předškolního věku, lidové písně, folklor, Valašské Klobouky, předškolní výchova, předškolní věk, zpěvnost, aktivity pro děti předškolního věku, rozvoj hudebních schopností.

Obsah

Úvod	7
Teoretická část	8
1.	9
2.	12
2.1.	13
2.2.	14
2.3.	16
3.	20
3.1.	20
3.2.	20
3.3.	22
4.	Chyba! Záložka není definována.
4.1.	Chyba! Záložka není definována.
4.2.	Chyba! Záložka není definována.
4.3.	Chyba! Záložka není definována.
4.4.	Chyba! Záložka není definována.
PRAKTICKÁ ČÁST	23
1.	25
5.	34
Závěr	38
Seznam literatury	39

Úvod

Život na Valašsku je velmi úzce propojen s hudbou, která zde člověka provází od narození až do smrti. Nejvýrazněji pak ovlivňuje vývoj v dětství, kde má vliv nejen na rozvoj těla, ale především duše.

Tato bakalářská práce je zaměřena na propojení vztahu dětí ke zpěvu se vztahem k regionálnímu folkloru. Obojí má v životě dětí místo a význam. Vzhledem ke skutečnosti, že obě témata jsou spolu úzce spjata, je proto možné propojit práci s dětmi v předškolním věku s hudbu a folklem.

Tato práce je tvořena dvěma částmi, teoretickou a praktickou. Teoretická část se zaměřuje na dítě předškolního věku jako takové, především pak na specifika tohoto vývojového období. Následně, je věnován prostor hudebnosti a způsobu, jakým ji v daném věku rozvíjet, či jaké písně a činnosti volit. V návaznosti na to, se práce zaměřuje na rozvoj hudebnosti a snaze nalezení optimální cesty k probuzení a budování vztahu dětí k hudbě a rozvoji jejich hudebních schopností. Dále se práce věnuje popisu valašskoklobouckého folkloru, specifikaci tohoto kraje, se zaměřením na historii, způsob žití předků, jednotlivé složky folkloru, a nakonec i samotné písně.

V praktické části je věnován prostor souboru vytvořených metodologických setkání, jejichž cílem je rozvinout hudební schopnost dětí předškolního věku prostřednictvím valašskoklobouckého folkloru. Aktivity jsou inspirovány rázovitostí krajiny v okolí Valašských Klobouk, a především pak zvyky či historií této oblasti, které jsou hluboce odraženy v samotném folkloru. V první kapitole se nachází činnosti, které podporují jednotlivé hudební dovednosti a jsou koncipovány se zaměřením na užití během celého dne v mateřských školách. Taktéž je však lze využít ve folklorních souborech, kroužcích nebo při jiných příležitostech. Druhá kapitola se věnuje ukázkám písní z okolí Valašských Klobouk, které se děti mohou naučit či s nimi jinak pracovat. Pod písněmi jsou uvedeny též návrhy na způsob jejich použití, které slouží pro volnou inspiraci.

Cílem bakalářské práce je poskytnout návrhy na práci s dětmi. Ty následně mohou sloužit jako inspirace pro pedagogy působící v okolí Valašských Klobouk, prostřednictvím nichž mohou být děti z této oblasti hudebně rozvíjeny s důrazem na své vlastní kořeny. Obecně lze v dnešní době pozorovat děti ochuzené o přirozenou část jejich života a zároveň je možné se setkávat též s postupným vytrácením tradic z našeho prostředí, kdy lidé k nim již nemají osobní vztah, ztrácí k nim úctu a odcizují se od krajiny. Rozvoj hudebnosti je nutno především

vnímat jako velký dar, který je možno dětem tohoto věku věnovat a obohatit je tak na celý jejich život. Téma této bakalářské práce má přesah a význam též v běžném životě, kde poznatky z něj získané mohou sloužit k obohacení společnosti.

Teoretická část

1. Dítě předškolního věku

Podle Josefa Langmeiera (2006) se v předškolním věku nachází dítě od tří let do vstupu na základní školu, tedy kolem šesti let. Tak jej definuje i pedagogický slovník.

Mimo toto tvrzení se však lze v odborných kruzích též setkat s vymezením tohoto období, jako času od narození až po nástup do školy. Jedná se ale pouze o zcela výjimečné názory, přičemž většina odborníků se shoduje právě na věku od tří do šesti let. (Mertin a Gillernová, 2015)

Dle Josefa Langmeiera (2006) v tomto věku již dítě zvládá základní lokomoční dovednosti, běhá, chodí do schodů a nepadá tak často. Začíná si též osvojovat náročnější pohyby, a přestože nejsou tyto dovednosti již tolik vnímatelné okolím, jejich význam je markantní, jelikož úroveň pohybových dovedností určuje místo dítěte ve skupině vrstevníků. Dítě se učí skákat a seskakovat, lézt/šplhat po žebříku, stát na jedné noze nebo házet míč po vzoru dospělých v jeho okolí.

Mertin a Gillernová popisují (2015), že tímto obdobím také narůstá schopnost sebeobsluhy a soběstačnosti. Dítě se učí samo oblékat a nasazovat boty, zvládat hygienu a samostatně jíst. Při těchto aktivitách cvičí svou zručnost, kterou též rozvíjí prostřednictvím různých her, ať už s hračkami, předměty denní potřeby, při kresbě nebo právě v rámci hudebních činností. Při kresbě zrcadlí své rozumové chápání světa. Dětská kresba se v předškolním věku rozvíjí, a to postupně od nahodilých čmáranic, které pojmenovává, přes hlavonožce až po kresbu postavy s detaily, mezi něž patří uši nebo nos.

V oblasti řeči též zaznamenáváme značný posun. Na konci daného vývojového období dítě užívá i souvětí s podřadnými větami. Taktéž výslovnost se zdokonaluje a pomalu se vytrácí patlavost. Dítě v tomto věku mluví hodně a rádo, kdy není výjimečným, že je samo sobě též posluchačem. Lze si všimnout také zvýšeného zájmu o poslouchání řeči. Děti rády poslouchají příběhy a krátké povídky, a to již od věku tří let. (Mertin a Gillernová, 2015)

Prostřednictvím řeči si dítě osvojuje nové poznatky. Učí se nejdříve své celé jméno, později barvy, čísla nebo tvary. V období kolem pěti let dokáže podat jednoduchou definici známých věcí, a to na základě například tvaru, materiálu či účelu. V tomto věku umí dítě zopakovat krátkou básničku, písničku, ba dokonce i přeříkat jednoduchý příběh. (Mertin a Gillernová, 2015)

Kavianiho studie z roku 2014 se zaměřila na zkoumání vlivu hudební výuky na kognitivní vývoj předškolních dětí. Ze vzorku 154 předškolních dětí teheránských mateřských škol bylo 60 dětí ve věku 5 až 6 let náhodně rozděleno do dvou skupin, z nichž jedna absolvovala hodiny hudební výchovy, zatímco druhá se nezúčastnila žádné obdobné výuky. Děti byly testovány před začátkem kurzu hudební výchovy a na jeho konci čtyřmi subtesty Tehran-Stanford-Binet Intelligence Scale (TSB). Experimentální skupina se účastnila dvanácti 75minutových týdenních hudebních lekcí. Statistická analýza prokázala významný nárůst IQ u účastníků přijímacích hudební lekce, konkrétně u subtestů TSB verbálního uvažování a krátkodobé paměti. Schopnosti numerického a vizuálního/abstraktního uvažování se u obou skupin po lekcích nelišily. Tato data podporují studie, které zjistily podobná zlepšení dovedností u předškolních dětí, a to navzdory obrovským rozdílům v prostředí, ve kterém k výuce došlo. Z těchto výsledků můžeme vyvodit rozsah vlivu začlenění hudebních aktivit do dne dětí předškolního věku, kdy nedopadá pouze na rozvoj hudebnosti, ale taktéž na celkové poznání okolního světa. (Kavliani et al. 2014)

Josef Langmaier (2006) se zaměřil na oblasti sociálních aspektů osobnosti si můžeme všimnout, že dítěti již nestačí jen prostředí rodiny, ale začíná se osamostatňovat a tvořit si vztahy mimo rodinu, především pak s vrstevníky, pedagogy či jinými lidmi. Mnoho sociálních dovedností dítě pěstuje při hře, a to skrze vyhledávání partnerů, kteří často bývají z řad vrstevníků (například v mateřské škole). Během hry dítě zjišťuje, jaké chování je žádoucí, či které naopak vede k vyčlenění ze hry. Nutno zde však podotknout, že rodina i nadále zůstává pro dítě klíčový sociální článek, kdy vztah s rodiči v tomto věku ovlivňuje například sebejistotu dítěte.

Věnujeme-li bližší pozornost myšlení předškolního dítěte, lze pozorovat, že i ono je v mnoha ohledech velmi specifické. Jedním z hlavních příkladů je tendence dítěte polidšťovat věci v okolí. Tento jev nazýváme antropomorfické myšlení. Mezi další jevy zařazujeme egocentrické či magické myšlení, kdy lze sledovat tendenci dětí v tomto období vnímat sami sebe, jak střed všeho, co se děje a bude dít. Taktéž si různé děje, kterým dítě nerozumí, vysvětluje jako magické a kouzelné. (Langmaier et al. 2006)

Na emoční rovině vidíme, že na rozdíl od batolete, dítě předškolního věku je schopno více ovládat své emoce a projevovat je jemněji. Také narůstá schopnost porozumění vlastním pocitům, či vcítění se do lidí v bezprostředním okolí. Dále se prohlubuje schopnost prožívat

větší škálu pocitů během poslechu hudby, zpěvu, nebo hraní na nástroje. Dítě se začíná vcítovat do melodií, rozeznává melodie smutné i veselé, nebo prožívá text písně. (Langmaier et al. 2006)

V oblasti zpěvu je dle Aleny Tiché (2005) přibližný rozsah dětského hlasu v předškolním věku mezi f_1 a e_2 . Malý rozsah u dětí je způsoben především nedostatečnými pěveckými zkušenostmi, kdy nerozespívané děti mají velmi malý rozsah ($a - e_1 / a - g_1$). Tyto děti zpívají hluboko a zapojují většinou jen hrudní rejstřík.

V tomto věku je hra hlavní činností, prostřednictvím níž se dítě učí a rozvíjí. Přináší mu uspokojení a seberealizaci. Dítě při hře konstruuje, vymýšlí, zapojuje svou fantazii, navazuje vztahy, přejímá role dospělých, vytváří nebo řeší různé problémy. Hra může být volná a spontánní, nebo řízena dospělým. Též může sloužit jako prostředek pro diagnostiku, či terapii.

Na konci tohoto období se dítě připravuje na vstup do školy, chystá se na přijetí nové sociální role. Dochází též k posuzování jeho zralosti pro zahájení školní docházky. V tomto období se dítěti překládají jednoduché úkoly. Mimo to se začíná postupně měnit i tělesná konstituce a mentální úroveň. (Langmaier et al. 2006)

2. Hudebnost dětí

Hana Váňová popisuje hudebnost jako souhrn všech vnitřních hudebních předpokladů (vloh, schopností, dovedností, návyků i případných znalostí dítěte), motivačních podnětů a sociálních vlivů zajišťujících komunikaci dítěte s hudbou. Milan Holas definuje hudební schopnosti jako zvláštní rysy osobnosti, které lze považovat za kvality člověka, *”které jsou předpokladem k určité hudební činnosti, již uvádějí v život, ale také se v této činnosti samy zkvalitňují.* “ (Holas, 1998, s. 33)

Komunikace může být dle Váňové umožněna díky hudebním činnostem. Jedná se především o níže popsané činnosti.

Činnosti percepční, během kterých dítě vnímá hudbu a může též sledovat jiného člověka, jak zpívá, nebo hraje na hudební nástroj. Dítě tak prostřednictvím pozorovacích mechanismů vnímá a získává první zkušenosti s hudbou.

Dalšími jsou reprodukční činnosti, kdy při těchto aktivitách dítě bezprostředně napodobuje hudební podněty pocházející ze svého okolí. Dítě v rámci toho též může opakovat již dříve naučené hudební prvky (písně, ostinata, naučený pohyb). (Váňová et al. 2013)

Dále je možno zajistit u dítěte komunikaci s hudbou prostřednictvím využití produkčních, neboli tvůrčích činností, během nichž dítě samo vytváří hudební prvky či vymyslí pohybový doprovod k hudbě. Jedná se především o elementární dětskou improvizaci, a to v podobě hudební, pěvecké či pohybové.

V Hudební psychologii pro učitele definuje František Sedlák hudebnost *„jako strukturu osobnosti, v níž integrují hudební schopnosti, tvořící převážně střed jejich variační šíře (průměrné hudební schopnosti) a umožňující téměř každému jedinci hudební aktivity, porozumění hudbě a kladné vztahy k ní.*“ (Váňová, Sedlák, 2013, s. 81)

Hana Váňová (2013) rozdělila hudebnost do jednotlivých složek, mezi něž se řadí složka předpokladová (výkonová), aktivizační (dynamizující) a sociální. O předpokladové složce hovoří jako o souboru fyzických schopností, dovedností a znalostí, které jsou používány při hudebních aktivitách a dále v složce vytyčuje i stupeň rozvoje jednotlivých předpokladů.

Další složkou je aktivizační neboli dynamizující. Lze ji popsat jako obecnou motivaci k hudebním aktivitám, volným vlastnostem, hudebním zájmům, potřebám a u starších dětí taktéž jako hodnotovou orientaci nebo postoj k hudbě. Obdobně rozděluje hudebnost Milan

Holas, který upozorňuje též na velmi úzké vztahy mezi jednotlivými složkami, které se často prolínají a vytváří vzájemné souvislosti. (Holas 2004)

V případě zaměření naší činnosti na rozvoj hudebnosti, je potřeba též pamatovat na nutnost využití obou složek, za účelem efektivnějšího procesu. Učitelka v mateřské škole, může rozvíjet všechny složky, a to například vhodnou motivací, cíleným rozvojem hudebních schopností a dovedností, ale také propracovanými metodickými plány. (Kubecová et al. 2017)

2.1. Čistý zpěv

Pro čistý zpěv je nezbytný rozvoj hudebních schopností, mezi něž patří např. hudební sluch, paměť rytmické citění a tonální citění. Díky hudebnímu sluchu může dítě samo vypořádat vlastnosti a délky tónů. V případě, že dítě má hudební paměť, zvládne si zapamatovat hudební zkušenosti, což mu umožní jejich užití v budoucnu. Skrze rytmické citění pak vnímá rytmus a metrum. Úroveň rozvoje těchto schopností můžeme sledovat jen nepřímou, především prostřednictvím hudebních dovedností, kterými lze schopnosti prohlubovat a zdokonalovat. Skutečnost, že dovednost je navenek projevená schopnost, je nutné si uvědomit, a to nejen při činnostech zacílených na rozvoj zpěvu nebo hudebnosti jako takové, ale též při diagnostice hudebních schopností, jejichž úroveň určujeme právě díky dílčím dovednostem. (Tichá 2005)

2.2. Jak vybrat vhodnou píseň pro děti předškolního věku

Podle Marie Liškové (2012) by se při výběru vhodné písně mělo dbát především na tónový rozsah písně. Píseň by z počátku neměla překračovat rozsah kvinty. Nejprve by se s dětmi měly zpívat písně na dvou až třech tónech (písně říkadlového charakteru), v nich se melodie často opakuje. Časté opakování je pak pro tak malé děti velmi vhodné.

Dále je třeba se zaměřit na rytmickou obtížnost písně. Píseň by měla mít stálý rytmus, který neobsahuje žádné složité prvky, kdy nejvhodnější je dvoudobý takt.

Mimo to, by píseň měla být pravidelně členěna, což znamená, že má obsahovat hudební otázku a hudební odpověď (tzv. předvětí a závětí). Píseň je tedy členěná do dvou melodických celků, které se střídají. Oba celky mají stejný počet taktů. Použijeme-li rozměrnější píseň, rozčleněnou do více hudebních celků, dětem se bude v písni obtížněji orientovat a budou ji zpívat s většími obtížemi, a proto je nutné se takovému druhu písně vyvarovat (Lišková 2012). To ostatně potvrzuje i Zezula s Janovskou (1987), kteří za náročné písně označují ty, které mají velký rozsah, jsou intonačně obtížné, mají složité rytmy, nebo právě písně, které jsou složeny z více melodických celků. Proto jsou valaškokloboucké písně vhodné, jelikož jejich členění, je jednoduché a pro děti srozumitelné.

Posledním znakem vhodné písně pro děti je obsah pro ně blízký. Náměty by se měly vztahovat ke zvířecímu světu, zabývat se přírodní tematikou, nebo popisovat různá povolání. To valaškokloboucké písně také splňují, jelikož v tomto kraji žili předkové úzce spjatí s přírodou, která se tak stala častým motivem písni. Dalším motivem byly řemesla a každodenní práce, které můžeme dětem také lehce přiblížit. (Lišková 2012)

Milan Holas (2004) určil několik obecně platných kritérií, které při mohou mít příznivý vliv na výběr písni, a to především díky své přehlednosti a obecnosti. Prvním kritériem je přiměřenost, což se vyznačuje povinností dbát na vyváženost mezi požadavky pedagoga a předpoklady dítěte. Dalším kritériem je srozumitelnost, kdy vybíráme písně, které dítě dokáže pochopit a zapamatovat si je. Autor také vyzdvihuje kritérium pestrosti, v rámci nějž zdůrazňuje, že by se děti neměly nudit stereotypní nabídkou písni a aktivit. Poslední kritérium, které autor zavádí, je kritérium esteticko-výchovné hodnoty, kde nabádá pedagogy k zohlednění vyspělosti a připravenosti dětí, čímž se zamezí přípravě příliš náročné skladby.

S ohledem na výše uvedené, je možno vyvodit, že dobře zvolená píseň by měla mít jasně členěnou hudební formu, jednoduchý rytmus a melodii, která je lehce zapamatovatelná.

Důsledkem špatně vybraných písní může být v lepších případech to, že se děti dostatečně hudebně nerozvinou. V horších případech dochází k poškození hlasivek, kdy při náročných skladbách mají děti místo zpěvu tendenci křičet, což může vést až k nedomykavosti hlasivek. (Lišková 2012)

2.3. Rozvoj hudebnosti dětí v MŠ

Hana Váňová (2013) mluví o období předškolního věku jako zcela zásadním v hudebním vývoji. Zdůvodňuje to tím, že dochází k biologickému zrání, které rozvíjí schopnost diferenciaci sluchu. Spolu s tím však v tomto období také sílí hlasivky nebo se vytvářejí základy pro poslechové, pěvecké a nástrojové dovednosti a pohybové reakce na hudbu.

Milan Holas (1998) uvádí, že úroveň rozvoje hudebních schopností ovlivňuje nejen vlohy, ale i věk kulturní a sociální podmínky a mnoho dalších aspektů.

To potvrzuje i Kubecová (2017), která popisuje vlivy působící na kvalitní diferenciaci hudebních schopností, mezi něž nelze řadit pouze hudební vlohy dítěte (které jsou ovlivněny dědičností a vrozenými předpoklady pro práci s hudbou), ale je nutno zohlednit též prostředí, ve kterém se nachází, jakožto i hudebně podnětné rodinné prostředí. Mnoho dětí, které nemají tak kvalitní hudební schopnosti se mohou svému okolí jevit tak, že mají menší vlohy. Často se však jedná o děti, které jsou pouze hudebně nerozvinuté, a jejichž rodina přirozeně nevěnovala rozvoji hudebních schopností dítěte potřebnou pozornost, čímž prostředí v rodině bylo hudebně nepodnětné. V těchto situacích plní svou nezastupitelnou úlohu mateřské školy, které mohou tento deficit doplnit, dítě hudebně rozvinout a napravit tak to, co rodina zanedbala.

Na závěr je také důležité připomenout, že rozvoj hudebnosti nemá být na úkor přirozeného zájmu dětí o hudbu. Je nutno dbát na zájmy a svobodnou vůli dítěte, kdy učitelka nebo rodič by se neměli snažit tento zájem dítěti vnutit za každou cenu. Při hudebních aktivitách by měla panovat klidná a vstřícná atmosféra, která nenutí děti k výkonu, ale podporuje hlavně jejich motivaci a zájem o zpěv, tanec, hudbu. (Kubecová et al. 2017)

Hudební činnosti by neměly být zařazovány jen uměle do programu. Je však velmi vhodné, se staly přirozenou součástí života dětí. Můžeme toho docílit například zazpíváním ukolébavky před spaním, nebo právě doprovodem některé aktivity lidovou písní. Děti se tím naučí vnímat hudbu přirozeně, což jim může později pomoci například i při prožívání různých životních situacích. (Kubecová et al. 2017)

3. Práce s písní v MŠ

V první řadě je nutno zdůraznit, že nejen při nácviu písně je učitelka pro děti vzorem. Během něj po ní děti všechno opakují a fixují si její vlastní návyky, to platí též i u zpěvu. Proto by měla učitelka dbát na správnou intonaci, výslovnost, citový výraz. Měla by tvořit tón čistě a lehce aby od ní děti přijaly tento vzor. (Lišková, 2012)

Dalším skutečností, která ovlivňuje práci s písní, je také udržení pozornosti dětí. Tu se snažíme získat motivací, jak už tou úvodní, tak je potřeba děti podporovat i motivací průběžnou, aby jejich pozornost neopadla. Další způsobem, jak vzbudit u dětí zájem, a tím podpořit jejich pozornost, je použití různých kombinací činností, například přidat k písni pohyb, výtvarnou aktivitu, dramatizaci, obměnit hudební doprovod, použít různé nástroje, vtáhnout děti do práce s písní pomocí instrumentace, rytmizace nebo hrou na tělo. (Lišková, 2012)

3.1. Nácviu písně

Pokud chceme naučit děti novou píseň, tak nejdříve upravíme podmínky, abychom splňovali zásady hlasové hygieny, a to hned ze čtyř hledisek. Mezi tato hlediska se řadí péče o hlas, prostředí, používání hlasu při mluvě i zpěvu a duševní pohoda. (Zezula, Janovská, 1987)

Při učení nové písně můžeme zvolit metodu tzv. náslechu neboli nápodobu, kdy dospělý opakuje píseň stále dokola a děti se postupně přidávají. Je důležité mít na paměti, že každý má individuální tempo učení. Pokud je v písni náročná část, která může způsobovat problémy, naučíme ji zvlášť, a to hrou na ozvěnu. Dětem učitelka přednese daný úsek a ony jej zopakují. Tímto způsobem je možné naučit celou píseň. Frázování by mělo být úměrně dlouhé (děti by si jinak nemusely dlouhé celky pamatovat). Jednotlivé části by měly dávat smysl. Můžeme se řídit textem, který jde souběžně s melodií. (Lišková, 2012)

Častou chybou při nácviu je učení textu odděleně. Text má tu schopnost, že dokáže dětem pomoci při nácviu melodie, a jeho oddělením tak činíme pro děti nácviu komplikovanější.

Dále při práci s písní hraje velkou roli i zpěv učitelky, jelikož je nejvíce blízký dětskému hlasu. Pomocí něj se děti naučí melodii jednodušeji než za pomoci hudebního nástroje. (Lišková, 2012)

Marie Lišková (2012) také upozorňuje na opakování již naučených písní. Pokud se děti naučily novou píseň, má se opakovat ještě ten den a poté následující dny i několikrát v jejich

průběhu. Není vhodné děti zahlcovat množstvím nových písní, ale je potřeba spíše opakovat ty, které již umějí. To má pro rozvoj dětské hudebnosti větší přínos, jelikož se děti naučí jednu píseň lépe a tím získávají předpoklady pro to, naučit se novou píseň v podobné kvalitě. František Sedlák (1974) připomíná, že zpěv písní má vnášet radostnou a pozitivní atmosféru do třídy, povzbuzovat a rozveselovat.

Kromě nácvičku písně můžeme s dětmi pracovat i dalšími způsoby, vhodné jsou též pohybové hry, hry na tělo, poslech či pohybové improvizace, lidové taneční hry, instrumentální hra, výtvarná činnost na motivy písně nebo dramatizací. (Lišková, 2012)

3.2. Pohybové hry

Pro děti je jednodušší a zábavnější, pokud spojíme hudbu s něčím, co již znají. V tomto případě propojujeme dramatickou a pohybovou výchovu. Pohyb může ztvárňovat charakter písně. Můžeme jím vyjádřit postup melodie či celkovou náladu písně, na kterou se dítě pohybuje. (Lišková, 2012) Děti při pohybových hrách mohou ztvárnit tempo, dynamiku, rytmus, metrum, nebo jiné hudebně výrazové prostředky. (Kodejška, 1991) Můžeme použít prvky, které děti předvádí při jiných aktivitách. Mohou napodobovat zvířata, věci, lidi, a obecně též vše, co je jim blízké. Není však vhodné volit cviky, které nejsou úměrné jejich věku a poznání světa. Použití správného pohybu napomáhá dobrému pochopení cviku, díky čemuž mají děti lepší představu o pohybu a mohou úkon provést kvalitněji. Sedlák (1974) zdůrazňuje, že rytmické pohyby přirozeně uspokojují potřebu pohybu u dětí, a navíc dávají dítěti možnosti se vyjádřit nejen hudebně, ale i prostorově.

Pohybem můžeme napodobit například let letadla, ptáků nebo motýlů. Lze též napodobit vojáky, krále, strom, větrný mlýn, baletku, skákání různých druhů zvířat a jiné. V rámci pohybových her můžeme zařadit i taneční lidové hry, z nichž se mezi nejznámější řadí Kolo, kolo mlýnský, Zajíček v své jamce. Vhodnými hrami jsou ale i valaškokloboucké hry jako Na Juliánka, Viju, viju věneček, nebo Na Hélišku. (Lišková, 2012)

3.3. Hra na tělo

Miloš Kodejška (2002) uvádí, že rytmus je úzce spjat s pohybovým ztvárněním, které se řadí k nejstarším hudebním schopnostem.

Za pomoci hry na tělo je u dětí rozvíjena jemná motorika a koordinace pohybu. Díky ní též dochází k upevnování pohybové pohotovosti, kdy děti reagují na viděné a slyšené. Rozvíjí se prostorová orientace a paměť. V kontextu rozvoje hudebnosti pak můžeme mluvit o rozvoji rytmického a metrického cítění. (Lišková, 2012)

Miloš Kodejška (2002) doplňuje, že hru na tělo není nutno využívat pouze při rytmizaci písni. Lze ji též upotřebit při práci s říkadly, básničkami, nebo můžeme zrytmizovat prostou větu či slovo.

Tělo je nejlépe dostupný a lehce ovladatelný nástroj, jenž můžeme použít i při práci s větším počtem dětí, jelikož nepřehluší ostatní nástroje a zpěv. Na tělo můžeme hrát tak, že tleskáme, pleskáme, dupeme, ťukáme dvěma prsty do dlaně druhé ruky, hraje se sevřenou dlaní do dlaně druhé ruky, nebo můžeme plácát dlaní na hřbet druhé ruky. Dále lze též měnit postoje a umístění rukou, nebo nohou, čímž dochází ke zpestření hry. (Lišková, 2012)

3.4. Poslech

„Schopnost poslouchat hudbu se projevuje prakticky u každého člověka a je dána vrozenými vlohami a výchovným vlivem společenskohistorického prostředí“ (Petr, 1976, s. 84).

Cílem hudebního poslechu je naučit děti vnímat hudbu pro její krásu a jedinečnost. Projevuje se zde tak mimo jiné kompenzovat problém hudebního smogu. *„Prostřednictvím hudby vytváříme kladný vztah dětí nejen k tomuto druhu umění, ale obohacujeme i jejich citový život, zprostředkováváme jim poznání světa, učíme je vážit si lidské práce a vytvořených hodnot. Poslech hudby ovlivňuje současně i vývoj lidské psychiky.“ (Lišková 2012, s. 25) Zezula a Janovská (1987) dodávají, že jedním ze sekundárních efektů poslechu hudby, je i pozitivní vliv na dětskou psychiku.*

Poslech hudby se skládá ze dvou částí, přípravné a samotného poslechu. Při přípravné fázi děti procvičují hudební sluch, k čemuž lze použít rozeznáváním zvuků, hlasů, písni atd. Poslech můžeme různě aktivizovat, motivovat a doplňovat jinými aktivitami. Samotný poslech by neměl překročit dvě minuty. Dětem se snažíme zprostředkovat takovou hudbu, se kterou se normálně nesetkávají, a tím rozšířit jejich hudební povědomí. (Lišková, 2012)

4. Valašskokloboucko

4.1. Charakteristika Valašskokloboucka

Území Valašskokloboucka spadá do regionu Valašsko (přesněji do jeho jižní části), který se nachází na východu Moravy. Toto území je téměř totožné s územím, které patřilo v historii pod správu brumovského panství. Region je charakteristický svým členitým terénem, který z části tvoří lesy a z části pastviny. Valašsko získalo svůj název podle balkánských pastevců – Valachů, kteří zde rozvinuli pastevecký způsob žití a založili tradici výroby sýrů. (Vencálek et al. 1993) Jaroslav Štika (2007) také dodává, že název Valach byl dříve chápan jako chovatel ovcí anebo jako rebel.

Geograficky je vymezeno jako území, které je z východu lemováno Slovenskými hranicemi, ze západu jej ohraničují Vizovické vrchy. Valašskokloboucko tudíž tvoří dva hornaté masivy. Severní část Bílých Karpat a již zmiňované Vizovické vrchy. (Valašské Klobouky, *oficiální stránky města*, 2020) Na tomto území najdeme jedny z nejpřirozenějších lesů v České republice, i proto je území prohlášeno za Chráněnou krajinnou oblast. Zároveň je od roku 1996 Biosférickou rezervací UNESCO. V blízkosti Valašských Klobouk se rozléhá prales Ščurnica, kde je zachován les svému vlastnímu osudu a nikdo do něho nezasahuje. (Valašské Kloboucko, 2019)

Valašskokloboucká část Valašska, jak již indikuje její jméno, nese svůj název podle města Valašské Klobouky, jehož vznik se datuje do roku 1341. Tehdy se jednalo o vsi Klobúky (přívlastek Valašské je používán až od 19. století). V dnešní době je to město s asi 5000 obyvateli, bohatou kulturou a folklorní tradicí. Město v historii patřilo pod panství Brumov a pyšnilo se například právem trhovním či hrdebním. V městě se tak nachází i katovna, dále muzeum, radnice nebo barokní kostel Povýšení svatého kříže. Dále zde lze nalézt četné roubené domy a jiné stavby. (Vencálek et al. 1993) Významnost této oblasti vyzdvihuje i Jaroslav Štika (2007), který uvádí, že Valašské Klobouky byli významným hospodářským centrem již v 13. století.

4.2. Valašskokloboucký folklor

Folklor je název pro hudební, slovesné, dramatické a taneční vyjádření určité skupiny obyvatel. Patří zde i nehmotná kultura (stavby, knihy, řemesla...).

Valašskokloboucký folklor značně ovlivnilo prostředí, ve kterém jeho obyvatelé žili. Rázovitý terén se otiskl do všech jeho odvětví, ať už se jedná o lidový oděv, zvyky, výtvarnou kulturu, slovesný, nebo právě hudební a taneční folklor. (Štika, 2007)

Josef Jančář (2000) doplňuje Jaroslava Štiku a dodává, že přestože je Valašskokloboucko chudý kraj, neplatí však toto tvrzení o jeho kulturním dědictví. Zdejší folklor je specifický, a to především kvůli přírodním podmínkám, které v kraji nejsou velmi příznivé, čímž měli lidé v minulosti náročný život. To se odrazilo i do jejich kultury. V umění nalézali útěchu a možnost vyjádření svých pocitů. Častým motivem jsou motivy přírody, utrpení, ale také lásky a víry v Boha. V písních se tyto motivy často opakují a prolínají.

Jak je uvedeno výše, Valašskokloboucko náleží pod region Valašsko, tudíž tradice a folklor má právě typické valašské prvky. Avšak jedním ze specifických prvků valašskoklobouckého folkloru je kroj, kdy každá vesnice měla svou variantu. Obecně mívaly ženy modrotiskové fěrtochy a červené vestičky, muži zase nosili vínově červené bruncleky bohatě vyzdobené výšivkou a bíle nohavice. (Langhammerová, 2001)

Dalším specifikem tohoto regionu je dodržování tradic. Často se stává, že zvyky se bez přerušení předaly až do dnešních dnů.

Jaroslav Štika (2007) doplňuje, důležitými prvky valašskoklobouckého života bylo pastevectví. Obyvatelé zde pásli ovce především valašského typu (od toho se odvodil i jejich název). Neživilí se tolik hospodařením, jelikož to v horských a podhorských oblastech nebylo možné. Takovým způsobem života se odlišili od ostatních lidí a díky tomu se jejich kultura odvíjela jiným směrem než například na Slovácku. Z toho důvodu, že lidé trávili více času na pastvinách, došlo k rozšíření písní pasteveckých, které si zpívali pro ukrácení dlouhé chvíle. Na pastvě bývaly často děti, které si zase vytvářely jednoduché hudebně pohybové hry. (Jančář et al. 2000)

Pokud se zaměříme na konkrétních znaky valašskoklobouckého folkloru a kultury, nesmíme opomenout příznačný modrotisk, který se objevuje na tradičních krojích nejen Valašských Klobouk. (Langhammerová, 2001) Dalším znakem jsou typické dřevostavby nazývané roubenky, kterými je celá tato oblast dodnes posetá. Taktéž Valašský odzemek, který tančili muži se sekyrkou, nazývanou valaška nebo obušek, v ruce, je jedním ze základních prvků zdejšího folkloru. Tento tanec je charakteristický svými výskoky a poskoky nebo postupným zrychlováním. (Jančář et al. 2000)

4.3. Valaškokloboucké lidové písně

Lidová píseň

Lidová píseň je charakteristická především tím, že neznáme autora. Jedná se o dílo, které bylo předáváno z generace na generaci a bez notového zápisu. Lidová píseň vzniká vždy spontánně, její autor nebyl hudební skladatel, snažil se projevit své pocity, popsat svou životní situaci, nebo život někoho jiného, a také často reagoval na události v okolí. (Táborský, 1928)

Do lidových písní často pronikaly různé dějinné události, kdy nejzřetelněji lze tento vliv rozeznat u vojenských písní, které vznikly při příležitosti verbování mužů na vojnu do válek. Lidová píseň je také charakteristická tím, že její text vznikal převážněn spolu s melodií. (Pecháček, 2010)

Lidové písně můžeme rozlišovat podle jejich tématu. Dle něj je zde rozdělit na milostné, které mohly často souviset také s přírodou, písně o řemeslech, vojenské, které pojednávaly o odchodu na vojnu, a dále se zde řadí též písně furiantské. Další druhy písní jsou písně o matkách, koních, ukolébavky či koledy, také písně svatební nebo pohřební. (Pecháček, 2010)

Valaškokloboucká lidová píseň

Moravské písně jsou charakteristické mollovými tóninami, jejich rytmus je nepravidelný, někdy rytmus dokonce postrádají, nebo se u nich vyskytují rytmy čardášové. Jako hlavní nástroje pro jejich zhudebnění se používají housle, cimbál, klarinet a basa. Tyto písně vznikaly na území Lašska, Valašska, Hané a Slovácka, které je dále děleno na Hornácko, Dolňácko a Podluží. (Pecháček, 2010)

„Rázovité valašské zpěvy jsou věrným zrcadlem duševního života našeho lidu. V nich je radost i žal, nevyčerpatelný humor i lidová moudrost, kolik je tu pěkných obrátů a zdravých nápadů! – Přednes lidového zpěváka je procítěný, volný, plný rázovité barvitosti, kterou ani nelze zachytit notami, rytmem a taktem.“ (Polášek a Kubeša, 1939, s. 18)

Tímto výrokem můžeme pochopit celistvost Valašské lidové písně, ve kterých se zrcadlí krajina Valašska i život tamních obyvatel. V písních vzniklých na tomto území sledujeme především velký akcent na prožitost, kdy se lidé snažili v písních projevit své emoce, a tak vznikly texty a melodie, které umí přímo pohltnout a vyvolat v nás pocity, které lidé dřív prožívali. (Jančář, 2000)

Jančář (2000) tvrdí, že písně pocházející z okolí Valašských Klobouk se vyznačují svým neklidným charakterem, a to především kvůli různým válečným a bojovým událostem, kterým se tato oblast nevyhnula. To tvrdí i Polášek (1939), který neklidný ráz písní popisuje i u oblastí Vsetínska nebo Vizovska, také dodává, že u všech těchto oblastí je původ neklidu v písních právě ve válečné a bojové historii. Často v nich můžeme slyšet triolový rytmus, díky kterému působí rázně a živě. Josef Jančář (2000) uvádí, že pro tento kraj jsou typické dětské pastevecké písně, dále také salašnické písně a ženské žňové písně, které jsou specifické zvláště svým přednesem. Při zpěvu se střídají dvě skupiny zpěvaček, ty stojí každá na jiném místě.

Bez ohledu na jejich původ, všechny typy písní byly určeny pro zpěv v přírodě, což jim dodává specifický ráz a promítá se do nich charakter kopců, hor, polí a pastvin. U valašskoklobouckých lidových písní si můžeme všimnout rytmických i melodických zvláštností. Jsou pověstné svým přeskokováním modulací z tóniny do tóniny, či pozměněnými tóny v základní osnově. Mohou se objevit ale také durové tóniny, nebo dokonce tóniny církevní. Z písní lze cítit napětí, živost, ráznost, ale v některých můžeme objevit i mírnost a klid. (Jančář, 2000)

Jedním ze specifických druhů písní této oblasti jsou halekačky, ty byly zpívány nejvíce mladými děvčaty na pastvinách. Charakteristické jsou svým prodlužováním táhlých slabik na koncích veršů, díky tomuto způsobu zpěvu vzniká ozvěna. Písně měli komunikační funkci, právě na pastvě, nebo při žních. (Vetterl, 1960)

Autoři písní, jsou neznámí, ale můžeme o nich říci, že to byli většinou oblíbení zpěváci ve vesnici, do svých písní zrcadlili život a události na daném místě. Lidé si jejich písně oblíbili, a proto si je také začali zpívat a předávat je dalším generacím. (Polášek a Kubeša, 1939)

PRAKTICKÁ ČÁST

Hlavní cíle praktické části:

Rozvoj hudebnosti prostřednictvím valašskoklobouckého folkloru a povzbuzení vztahu k valašskoklobouckému folkloru.

Vedlejší cíle praktické části:

Rozvoj rytmických, melodických a dechových schopností a dovedností, rozvoj kreativity, povědomí o historii života na Valašskokloboucku, rozšíření hlasového rozsahu, rozvoj hudební paměti. Podpoření vztahu k hudbě, a k místu, kde děti vyrůstají. Upevnění techniky dýchání a uvědomění si dechu. Rozvoj pohybových schopností a tanečních či grafomotorických dovedností. Rozvoj estetického vnímání.

Charakteristika praktické části

Praktická část se zaměřuje na tvorbu a ukázky metodických setkání pro děti předškolního věku. Ukazuje různé druhy aktivit, vhodné většinou pro skupinu dětí. Činnosti jsou koncipovány tak, aby rozvíjely především hudebnost hravým a podporovaly vztah dětí k valašskoklobouckému folkloru. Ověření aktivit v praxi a jejich zhodnocení je naplánováno v diplomové práci autorky.

1. Příklady hudebních aktivit zpracovaných na téma valašskoklobouckého folkloru

Název aktivity: Na Věneček

Cíle: Usnadnění organizace při přecházení, podpoření kooperace a prosociálního chování, překonání ostychu ve skupině

Cílová skupina: děti předškolního věku

Kontraindikace: Časová náročnost, především ve větším počtu dětí. Je vhodné připojovat více dětí najednou.

Forma: skupinová

Časová dotace: 10–30 minut

Pomůcky: Vyšívaná mašle

Průběh: Učitelka vezme do rukou mašli a dá se do pomyslného pletení věnečku. Zpívá píseň: Viju, viju věneček. Při každé sloce se k mašli připojí na výzvu jedno dítě. Chytí se mašle a zpívá s učitelkou. Postupně se tímto způsobem přidají všechny děti ze skupiny a mohou společně vyjít například na procházku.

Doporučení: Ve větším počtu je vhodné připojovat více dětí najednou.

Varianty aktivity: Hru můžeme hrát i bez písničky. Stačí, když učitelka bude volat květinčky (děti), které mají například na sobě žlutou barvu, nebo které mají sourozence. Zkrátka volat děti podle různých znaků. V této variantě se vyhneme i protahováním hry, jelikož můžeme připojit jednoduše mnoho dětí najednou, pokud budeme chtít hru dříve ukončit.

Notový zápis:

Viju, Viju, věneček

1. Viju, viju věneček ze samých pomněneček, ze samého kvítí co sa v polu svítí.
2. Viju viju přivíjám, dva (kropáčky) přibírám, viju viju kvítí co sa v polu svítí.

Obrázek č. 1: Píseň původně k dětské hře z Valašských Klobouk „*Viju, viju věneček*“ (Autor neznámý, Dětské taneční hry z Valašska, 1985, s. 18).

Název aktivity: **Na Horách**

Cíle: Rozvoj hudebnosti a hlasového rozsahu, budování vztahu k přírodě a místu, ve kterém děti vyrůstají

Cílová skupina: Děti předškolního věku

Kontraindikace:

Forma: Skupinová

Časová dotace: 15–20 min

Pomůcky: 0

Průběh: S dětmi se při procházce vydají učitelky na kopec, nejlépe někdy v nezastavěné oblasti. Děti nejdříve zkusí ozvěnu, učitelka vysvětlí, co to je ozvěna v jednoduchosti i to jak funguje. Poté děti zkoumají, jak důležité je ticho, vyzkouší si, že bez ticha neuslyší ani ozvěnu. Nakonec zkusí zpívat improvizčně na několika tónech, jako text postačí jedna nebo dvě slabiky. Tuto část zorganizuje učitelka tak, aby se děti střídaly, nemohou zpívat najednou. Nakonec přichází nácvik písně *Aj hora, hora*. Učitelka přezpívá vždy jednotlivé části a děti se učí nápodobou. Každou část nechá učitelka doznít, aby děti nepřišly o prožitek z ozvěny. Nakonec dětem učitelka může povyprávět o tom, jak lidé dřív zpívali na kopcích halekačky, a přesně jako ony, nechali svůj hlas unášet ozvěnou přes kopce k ostatním.

Doporučení: Je dobré pohlídat si, aby byl naproti místu, kde se bude aktivita odehrávat, druhý kopec, nebo alespoň stromy, či jiná bariéra, která bude hlasy odrážet zpět, tím právě vznikne ozvěna.

Tuto aktivitu můžeme použít v období Filipojakubské noci, kdy se tradovalo, že se otevírají skály.

Varianty aktivity: Děti mohou místo nácvičku písně *Aj hora*, hora zpívat úryvky písní, které děti již znají. Také si děti mohou zkusit zavolat do hory různá přání (například v období kolem Vánoc)

Aj tam na dolince

1. Aj tam na dolince
pase synek ovce
a já ho nevidím,
enem čuju zvonce.	3. Dybych já věděla,
gde můj milý bývá,
já bych mu donésla
do pohára vína.
2. Ty jeho zvonečky
hlasito zvoníja
a ty jeho líčka
hřebíčkem voníja.	4. Dybych já věděla,
gde můj milý pase,
já bych mu donésla
na užicu kaše.

Obrázek č. 2: Píseň z Drnovic na Valašskokloboucku „*Aj tam na dolince*“ (Autor neznámý, Lidové písně a tance z Valašskokloboucka, 1960, s. 140).

Název aktivity: **Na Juliánka/Juliánku**

Cíle: Rozvoj hudebních schopností, lokomoce, rytmického cítění

Cílová skupina: Děti předškolního věku

Kontraindikace: 0

Forma: skupinová

Časová dotace: 5–10

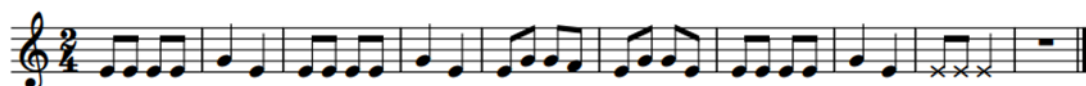
Pomůcky: 0

Průběh: Děti chodí v kruhu, uprostřed je jedno vybrané, kterému se bude říkat Juliánek. To se nejdříve točí kolem své osy a poté předvádí úkony, které jsou v textu písně (umívá se, utírá se) Na konci si vybere jednoho z kruhu, ten nahradí jeho místo a hra se opakuje.

Doporučení: Tato hra je vhodná do tematického bloku zaměřeného na lidské tělo a péči o něj.

Varianty aktivity: Hru můžeme hrát ve třídě před odchodem do umývárny, nahrazený Juliánek se nevrací do kruhu, ale odchází do koupelny. Píseň lze také zpívat samostatně při hygieně v umýárně.

Na Juliánku

1. Juli-Juliánko, klekni na kolánko, umývav sa, utíraj sa, vyber si z kolečka, koho chceš!

Obrázek č. 3: : Píseň původně k dětské hře z Drnovic u Valašských Klobouk „*Na Juliánku*“ (Autor neznámý, Dětské taneční hry z Valašska, 1985, s. 37).

Název aktivity: **Hudební výšivka**

Cíle: rozvoj hlasových schopností, rozlišování tónů melodie, rozvoj fantazie a jemné motoriky

Cílová skupina: Děti předškolního věku

Kontraindikace: Děti s mohou hrát jen provázky a nebudou mít zájem hlasové cvičení

Forma: Individuální

Časová dotace: 15–20 minut

Pomůcky: navlhčená nit a stůl

Průběh: Dítě dostane jednu vlhkou nit a nejprve zkoumá, jak se chová, že se na všechno lepí, je těžší atd. Poté zkusí nit pokládat na stůl a malovat s ní různé obrazce. Až si pohraje, pokusí si namalovat (vyšíť) s pomocí nitě písničku, a to tak, že ji pokládá jako vlnku, někde výš, někde níž. Nakonec si zkusí píseň zazpívat. Postačí mu jedna hláska.

Doporučení: Pokud je pro dítě náročné přezpívat tento “zápis“ může jen pokládat nit a dospělý mu jeho píseň přezpívá.

Varianty aktivity: Tento princip můžeme aplikovat také na venkovní aktivity, kdy děti mohou malovat melodickou linku křídou na zem, nebo vodou. Ve variantě s vodou dostane dítě plastovou láhev, ta bude mít na víčku dírku, a proto při zmáčknutí je možné psát malým proudem vody.

Název aktivity: **Uspávkanky**

Cíle: Uvolnění, zklidnění, budování vztahu k hudbě

Cílová skupina: Děti předškolního věku

Kontraindikace: Některé děti mohou při usínání vyžadovat úplné ticho

Forma: Skupinová

Časová dotace: 15 minut

Pomůcky: Médium, přes které bude hudba přehrána.

Průběh: Děti se připraví ke spaní a pro zklidnění pustí učitelka lidové písně instrumentální nebo doprovázené zpěvem, při výběru dbá na to, jakou mají písně emoci a atmosféru, mělo by se jednat o hudbu, která je pomalá a tichá.

Doporučení: Jelikož některým dětem může hudba bránit v usnutí, je dobré ji po nějaké době vypnout, aby bylo ve třídě úplné ticho. Vhodné písně lze najít na youtube kanálu s názvem Klobučan, na kterém jsou nahrané přímo písně Valašských klobouk a okolí.

Varianty aktivity: Tato aktivita je popsána pro využití v režimu dne v MŠ, ale může být uplatněna i u uspávání rodiči, tudíž individuálně.

Název aktivity: **Řemesla**

Cíle: rozvoj rytmického cítění a hudební paměti

Cílová skupina: Děti předškolního věku

Kontraindikace: V zařízení, ve kterém bude aktivita prováděna, musí být dostatečný počet nástrojů, v případě že tomu tak není, je vhodné změnit formu aktivity, nebo použít jiné pomůcky.

Forma: Skupinová

Časová dotace: 20 minut

Pomůcky: Drhla, ozvučná dřívka, zvonkohra

Průběh: Učitelka seznámí děti s povoláními dřívějších dob, která se provozovala na území Valašskokloboucka. Především šindelář, bednář, kovář. Na motivy těchto povolání bude probíhat i rytmizace, nejdříve rozdělí učitelka nástroje. Každému dítěti dá jeden. Drhlo představuje šindeláře, ozvučná dřívka bednáře a zvonkohra zase kováře. Na zvonkohru budou děti hrát tak, že dostanou jeden kámen zavěšený na provázku, do něj budou hrát dřevěnou paličkou. Na ostatní nástroje hrají klasicky.

Nejdříve se jen seznamují s nástroji, poté přejdeme na samotnou rytmizaci. Učitelka zahraje jednoduchý rytmus, který všechny děti zopakují. Poté procvičí jejich paměť, každé skupině rozdělí jednoduchý rytmus, poté si vezme dirigentskou hůlku a bude ukazovat na skupiny, ty budou hrát svůj rytmus.

Nakonec určí učitelka dirigenta, který předvede rytmus, který zbytek dětí předvede.

Doporučení: Pokud v zařízení není dostatečný počet nástrojů, můžou být dřívka nahrazena vařečkami, zvonkohra lžícemi a drhla lego duplo stavebnicí (na tu děti mohou hrát koncem vařečky).

Varianty aktivity: Prvky této aktivity lze přetavit do rytmizace říkadel, či písni. U dřívěk píseň A já pořád kdo to tluče, zvonkohru lze použít jako doprovod Kovář kuje.

Název aktivity: **Ovečky**

Cíle: uvolnění a zklidnění, upevnění techniky dýchání a uvědomění dechu

Cílová skupina: Děti předškolního věku

Kontraindikace: náročnost opatření ovčí vlny

Forma: Skupinová

Časová dotace: 5 minut

Pomůcky: Ovčí vlna

Průběh: Učitelka dá dětem nejprve hru na rozeřtání, kde se zadýchají a zvýší se tepová frekvence. Může se jednat o hru Rybičky, rybičky, rybáři jdou s proměněnými slovy (z rybiček a rybářů na ovečky a vlky). Poté si všichni lehnou a na břicho dostanou chomáč ovčí vlny, s tou budou dýchat, snaží se zvedat vlnu nahoru a dolů, nejdříve rychle, poté pomalu, prohlubovat dýchání. Nakonec se děti postaví a dají si vlnu na ruku, postaví se na čáru a snaží se odfouknout vlnu co nejdál.

Doporučení: Při dechových cvičení je žádoucí, aby byli otevřená okna a děti dýchaly čerstvý vzduch.

Varianty aktivity: V momentě kdy děti leží, může učitelka zařadit i imaginaci, při které si děti budou představovat, jaké by to bylo být ovečkou na pastvě, co by slyšely, cítily, prožívaly atd. Také můžeme zařadit stimulaci pomocí vlny, kdy si děti mohou jemně přejíždět vlnou po rukou nebo nohou, a to samostatně nebo ve dvojici.

Název aktivity: **Na Pastvinách**

Cíle: Rozvoj dovednosti rozlišování barvy, výšky a intenzity jednotlivých tónů

Cílová skupina: Děti předškolního věku

Kontraindikace: 0

Forma: Skupinová

Časová dotace: 15 minut

Pomůcky: Zvonce různých velikostí/ nahrávky zvonců

Průběh: Učitelka buďto zahraje postupně na zvonce, anebo je přehraje z nahrávek dětem. Úkolem dětí bude určit, jak velká byla ovečka, která zazvonila (jak hluboký nebo vysoký byl tón)

Doporučení: Vhodnější je hráz přímo na zvonce, jelikož děti mohou vnímat jejich vibrace, zkoumat i to, jak zní, když na ně udeří z různých míst.

Varianty aktivity: Tuto aktivitu lze přetvořit také na to, že děti určují, zda zvoní jehňátko, ovečka anebo beran, podle velikosti a zvuku zvonce.

Název aktivity: **Odzemek**

Cíle: rozvoj rytmických schopností, pohybových dovedností, kreativity

Cílová skupina: Děti předškolního věku

Kontraindikace: 0

Forma: Skupinová

Časová dotace: 15 minut

Pomůcky: Ukázka odzemku

Průběh: Učitelka nejprve řekne základní informace o odzemku, chvíli si o něm povídá s dětmi, aby se s ním seznámily. Poté jim pustí ukázkou písničky a poté nechá dětem prostor na improvizaci a nápodobu, připomene jim, že tanec je nejdříve pomalý a postupně se zrychluje.

Doporučení: Při vlastní improvizaci dětí je vhodné, aby měli ukázkou před sebou tak, aby na ni viděly a mohly se inspirovat kreacemi tanečnicka.

Varianty aktivity: Po úvodní improvizaci můžeme zkusit dát dětem do rukou ještě vařečky místo valašky, ale tuto variantu volíme jen v bezpečném prostředí, kde je malé množství dětí a dostatek prostoru.

Název aktivity: Pasáčci na podzim

Cíle: rozvoj rytmických schopností, procvičování dechových technik

Cílová skupina: Děti předškolního věku (5-6 let)

Kontraindikace: příliš rušné prostředí

Forma: Skupinová

Časová dotace: 15 minut

Pomůcky: flétna pro každé dítě

Průběh: Tato aktivita se skládá ze dvou částí.

Nejdříve děti dostanou je hlavu flétny, učitelka předvádí různé rytmy foukáním do flétny, děti opakuji. Do ukázek zařadí i pohyby těla, půjde z hora, dolů, ze strany na stranu. Aby si děti fixovaly rytmus i s pohybem, také zařadí i ukázky různé intenzity foukání nebo rozlišuje zvuky flétny (zakrytá a odkrytá)

Po této fázi složí děti flétny zpátky a položí je na jednu hromádku. V tento moment představuje hromádka fléten ohníček pasáčků, kteří si opékají brambory. Děti si kolem ohně sednou dokola a zahřívají si ruce. Přichází další rytmické cvičení, tentokrát děti postupně předvádí různé rytmy plácáním do země a stehem. Postupně se střídají, až dojde řada zpět na učitelku a ta aktivitu ukončí. Může navázat například písni Aj tam na dolince.

Doporučení: Když děti dostanou flétny do ruky, jejich organizace bude složitá, každé dítě si do ní bude chtít fouknout. Proto je dobré v mezičase, když děti nehrají, pokládat flétny na zem.

Varianty aktivity: S mladšími dětmi je lepší, když v druhé části předvádí rytmy učitelka, aby je děti zvládaly.

5. Vhodné Valaškokloboucké písně pro děti předškolního věku s náměty pro práci s nimi

Teče voda, teče, dolu od Poteče

1. Teče voda, teče, dolu od Poteče,
ta naša hospodyň dobré vdolky
peče.
2. Ta naša hospodyň červené jablíško,
ona se prochází po dvoře lehůčko
3. A ten náš mladý pán červené
papučky,
chodil za děvčaty, ešče byl
malúčký.
4. Hospodář, hospodář, veselé žnice
máš,
a to všecko proto, že jich dobře
chováš.

Obrázek č. 4: Píseň z oblasti Valašských Klobouk „*Teče voda, teče, dolu od Poteče*“ (Autor neznámý, Zlínský kraj v lidových písních, 2020, s.74).

Píseň má v původním znění ještě další dvě sloky, které však nejsou pro práci s dětmi příliš vhodné kvůli textu. Pro úplnost jsou však zde doplněny. V písni se nachází za druhou slokou.

2. Po dvoře lehůčko, kačeny poháníá,
ona sa radila, kerú by zabila.
3. Chytila v kuchyni železnú lopatu,
zabila kačenu, tu pěknú, strakatú.

Píseň lze zařadit do tematického bloku, zabývajícím se svátkem sv. Martina, či jiných slavností jako třeba masopust. Pracovat se se dá jak s textem, doprovodnou aktivitou může být stimulace na téma pečení, kdy si děti navzájem imaginárně pečou vdolky na zádech. Také se dá pracovat s melodií, zvolit kreativní způsob nácvičku písně, například děti mohou mít šátky, kterými budou ztvárňovat vodu, tak by se děti naučily píseň s pohybem.

Krejčíři, krejčíři řemesla dobrého

<p>1. Krejčíři, krejčíři
řemesla dobrého,
ušíte mně šaty
z květu makového,
z květu makového.</p>	<p>4. Ušijem ti boty
z mladého komára,
ustel ty nám postel
naprostřed Dunaja,
naprostřed Dunaja.</p>
<p>2. Ušijem ti šaty
z květu makového,
upřaď ty nám niti
z dešča májového,
z dešča májového.</p>	<p>5. Ustelu vám postel
naprostřed Dunaja,
vylezte mně na ňu
suchýma nohama,
suchýma nohama.</p>
<p>3. Upřadu vám niti
z dešča májového,
ušíte mně boty
z komára mladého,
z komára mladého.</p>	<p>6. Vylezem ti na ňu
suchýma nohama
a ty nám spočítaj
hvězdičky nad nama,
hvězdičky nad nama.</p>

7. Spočítám, spočítám
hvězdičky nad nama,
vy mně spočítajte,
jak hluboko do dna,
jak hluboko do dna.

8. My ti spočítáme,
jak hluboko do dna,
dones ty nám písek,
a to zprostřed mořa,
a to zprostřed mořa.

Obrázek č. 5: Píseň z oblasti Valašských Klobouk „*Krejčíři, krejčíři řemesla dobrého*“ (Autor neznámý, Zlínský kraj v lidových písních, 2020, s.126).

V písni můžeme využít aktivitu uvedenou výše s názvem Hudební výšivka. Dále je prostor pro rozdělení děti na dvě skupiny, píseň lze zpívat po slokách. Dalším způsobem práce s touto písni, je dramatizace. Děti mohou dostat rekvizity, zpívat píseň a předvádět její děj. Jen je nutné uvědomit si, že píseň má mnoho slok. Pro děti předškolního věku je zapamatování si tak dlouhého textu náročné, ale můžeme s písni pracovat i tak, že ji bude zpívat jen učitelka, nebo že se děti naučí pouze některé části.

Hory, hory, dvě doliny

1. Hory, hory, dvě doliny, ej, hory, hory, dvě doliny,
|: krásnější je kvítko jak maliny. :|
2. Na maliny slunko svítí, ej, na maliny slunko svítí,
|: ej, na kvítečko krása chybí. :|
3. A ta krása kolítá sa, ej, a ta krása kolítá sa,
|: ej, pod', milunký, podíváš sa. :|
4. Nač bych sa já na ňu díval, ej, nač bych sa já na ňu díval,
|: ej, dyž sem já k vám nechodíval. :|

5. Ani večer, ani ráno, ej, ani večer, ani ráno,
|: ej, o poledni dosti málo. :|
6. Ráno, ráno, kde sa vzalo, ej, ráno, ráno, kde sa vzalo,
|: kde sa děvčátko umývalo. :|
7. Umývá se pode mlýnem, ej, umývá sa pode mlýnem,
|: ej, utírá sa rozmarýnem. :|

Obrázek č. 6: Píseň z oblasti Valašských Klobouk „*Hory, hory dvě doliny*“ (Autor neznámý, Zlínský kraj v lidových písních, 2020, s. 135).

Tato píseň je rytmicky náročnější, proto budeme volit variantu práce, při které děti nebudou zpívat, ale jen píseň doprovodí, píseň můžeme použít dvěma způsoby.

Název aktivity: **Ateliér**

Cíle: Rozvoj kreativity, estetického vnímání, hudebního citění a podpoření vztahu k hudbě a folkloru

Cílová skupina: Děti předškolního věku

Kontraindikace: 0

Forma: Skupinová

Časová dotace: 10 minut

Pomůcky: prstové barvy, tvrdý papír velkého formátu, nejlépe A3 a víc, nahrávka písně

Průběh: Pedagog usadí děti ke stolům, kde budou mít připravené pomůcky na malbu. Poté jim vysvětlí, že mají poslouchat píseň a u toho malovat, ať zkusí namalovat písničku, její barvy, její náladu. Poté zapne nahrávku, pokud by byla možnost, ideálně nechá hrát druhého pedagoga píseň živě, ten pak může přidávat mezihry a různé variace na melodii. Děti u písně tvoří. Nakonec až mají všichni dokončeno, vytvoří pedagog galerii výtvorů a nechá každé dítě mluvit o tom, jak se cítil při tvoření díla, nechá ho vysvětlit, co je na něm namalované. Takto se vystřídají všechny děti

Doporučení: Je lepší tvořit v menším počtu dětí, a to hlavně kvůli závěrečné části. Při velkém počtu, by bylo zhodnocení zdlouhavé, v tomto věku by děti neudržely tak dlouho pozornost.

Varianty aktivity: Pokud chceme tvořit ve větším počtu dětí, zvolíme jiný typ zhodnocení. Každé dítě dostane tři srdíčka a přiloží je k obrazům, které se jim líbí.

Název aktivity: **Taneček na paloučku**

Cíle: Rozvoj lokomočních schopností, rytmického cítění, podpoření vztahu k hudbě a folkloru

Cílová skupina: Děti předškolního věku

Kontraindikace: 0

Forma: Skupinová

Časová dotace: 15 minut

Pomůcky: šátky,

Průběh: Princip tance je takový, že se choreografie opakuje vždy po dvou slokách znovu, ne konci však skončí v polovině. Při první sloce děti dělají hory z šátků a to tak, že jsou nejprve v podřepu, šátek drží v ruce a mají ho položený vedle svého boku, poté si stoupnou, zvednou šátek, poté zpátky podřepnou, šátek dají na druhý bok. Tudíž ve vzduchu nakreslili šátkem pomyslný kopeček. Toto opakují prvních šest taktů. Na druhou část sloky si stoupnou, zvednou ruce a točí se.

Na druhou sloku děti prvních šest taktu točí s šátkem před sebou kola. Na zbývající část sloky si podřepnou, dají ruku, které mají šátek na zem a na konci repetice vyskočí, zvednou ruku nad hlavu a při doskoku plácnou zátky do podlahy.

Doporučení: Pro práci s touto choreografií je dobré, naučit děti první jen samotné prvky bez šátku, poté přidat hudbu, a nakonec se zaměřit na práci s pomůckou.

Varianty aktivity: Šátky můžeme vyměnit za stuhy, ty mají lepší efekt, ale zase je s nimi pro děti náročnější pracovat, často se mohou zamotat, anebo si je děti mohou přišlapávat.

A já su od Lidečka

A já su od Lidečka, ej, od Čertověj skaly,
ach, Bože, nedaj, nedaj, ja, co by na mňa padly.

Obrázek č. 7: Píseň z oblasti Valašských Klobouk „*Já su od Lidečka*“ (Autor neznámý, Zlínský kraj v lidových písních, 2020, s. 78).

Tuto píseň můžeme zařadit v období, kdy chodí sv. Mikuláš. Učitelka může například seznámit děti s legendou o Čertových skalách. Píseň lze zpívat s doprovodem plechovek, které budou připomínat zvonce a řetězy čertů.

Dolina, dolina, na dolině jama

1. Dolina, dolina, na dolině jama,
už-i sa vydala Kovářova Haňa.	3. Za ruku pojímá, za prsteček vede,
neboj sa, Aničko, že ti tu zle bude.
2. Eště ne, eště ne, ale už počíná,
už si ju syneček za ruku pojímá.	4. Neboj sa, Aničko, u nás teho hladu,
vyjdi na zahradu, trhaj kozí bradu.

Obrázek č. 8: Píseň z oblasti Valašských Klobouk „*Dolina, dolina, na dolině jama*“ (Autor neznámý, Zlínský kraj v lidových písních, 2020, s. 164).

Slúžil Jura u kocúra

Slúžil Jura u kocúra, vyslúžil si šaty, šaty nové, papírové, a kalhoty z prútí.

Obrázek č. 9: Píseň z oblasti Valašských Klobouk „*Slúžil Jura u kocúra*“ (Autor neznámý, Zlínský kraj v lidových písních, 2020, s. 43).

U této písně můžeme pracovat jak s melodií, tak textem. Melodii můžeme využít pro jednoduchou choreografii, kdy děti na každou třetí dobu v taktu podřepnou, tímto pohybem přirozeně kopírují melodickou linku. V případě práce s námětem, můžeme zvolit aktivitu, při které děti vytvoří vlastní šaty z velkého formátu měkkého papíru, šaty poté společně vyzdobí kresbami, a nakonec zazpívají píseň.

Znám já jeden háječek

1. Znám já jeden háječek,
: v tom háječku domeček. :	4. A tak vesele zpíval,
: až se hájek rozlíhal. :
2. V tom domečku děvečka
: chovala sokolíčka. :	5. Sokolíčku, milý brat,
: proč tak vesele zpíváš. :
3. Chovala ho sedm let,
: až na osmý letěl přeč. :	6. Již je sedmá neděla,
: co tvá milá zemřela. :

7. Jak sa schytnul, tak letěl,

|: až na hřbitov zaletěl. :|

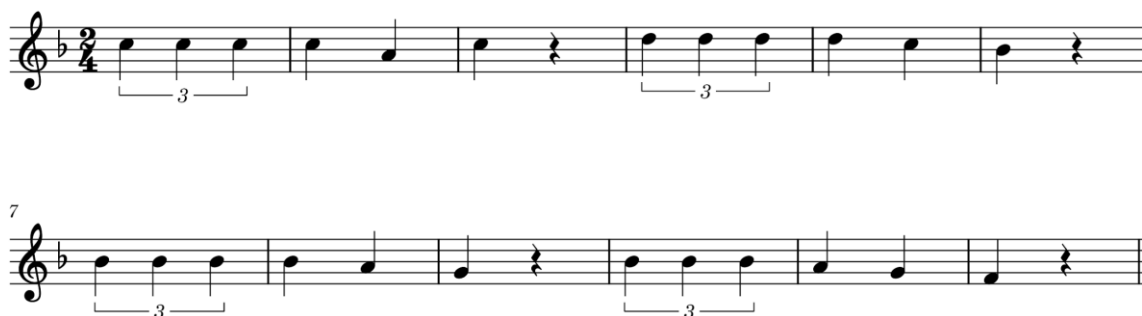
8. Sedl si tam na jej hrob,

|: konča jejích bílých noh. :|

Obrázek č. 10: Píseň z oblasti Valašských Klobouk „*Znám já jeden háječek*“ (Autor neznámý, Zlínský kraj v lidových písních, 2020, s. 77).

V této písni použijeme pouze prvních pět slok, ostatní sloky můžeme vynechat. Děti mohou pantomimicky předvádět příběh písně. (Stromy, domeček, sokola, let, zase stromy, a nakonec veselý tanec)

Požehnaj nám, Bože

1. Požehnaj nám, Bože, ty naše koničky,
aby nám navezli sena pro kravičky.

2. Požehnaj, požehnaj aj ty naše volky,
aby nám navezli žita do stodůlky.

Obrázek č. 10: Píseň z oblasti Valašských Klobouk „*Požehnaj nám Bože*“ (Autor neznámý, Zlínský kraj v lidových písních, 2020, s. 88).

Píseň můžeme použít v období senoseče, nebo žní. Dětem přiblížit co pro naše předky toto období představovalo, také můžeme ukázat nástroje, se kterými pracovali. Při nácvičku písni pak použijeme rytmizaci činely, které svou barvou zvuku připomínají zvuk kosy při nárazu na kámen. Také samozřejmě můžeme pracovat s motivy zvířat, kdy najednou cinkáme podkovami,

nebo kravským zvoncem (stále využíváme činely). Pokud není k dispozici tolik činelů, použijeme lžíce, kterými ťukáme o sebe.

Závěr

Hudba má v životě každého člověka nezastupitelné místo. Budování vztahu k ní a rozšiřování možností její komunikace okolí je důležité. Do formace osobnosti se mimo jiné promítá též osobní identifikace s vlastními kořeny, místem původu, způsob života našich předků, čím se bavili a co je trápilo, jaké byli jejich zvyky a tradice. To vše je pro každého člověka určitým způsobem důležité a přináší mu odlišný pohled na život.

Dopad kultury na lidský život je nezaměnitelný, a právě z tohoto důvodu pojednává bakalářská práce právě o tématu rozvoje hudebnosti prostřednictvím valašskoklobouckého folkloru. Jejím cílem bylo vytvořit sborník činností a návrhů aktivit pro děti předškolního věku, které mohou být použity při přímé práci s nimi.

Teoretická část se zabývala dítětem v období předškolního věku jako takovým, následně byla rozvedena i tematiku hudebnosti. Bylo nastíněno, jakými způsoby je vhodné pracovat právě v oblasti rozvoje hudebnosti, a uvedeny příklady, jak lze uchopit hudební činnosti. Následně se práce zaměřila na tematiku valašskoklobouckého folkloru, popsala oblast, podmínky, ve kterých vznikl, a jeho formy. Dále byly specifikovány písně z okolí Valašských Klobouk, jejich charakter a motivy.

Praktická část měla dvě kapitoly. V první byly uvedeny příklady aktivit spojených s folklorem oblasti Valašskokloboucka s cílem hudebně rozvinout děti předškolního věku. Druhá kapitola vyzdvihla jednotlivé písně Valašskokloboucka, které byly doplněny návrhy pro práci s nimi. Tyto aktivity a návrhy budou sloužit v budoucnosti pro výzkum v diplomové práci autorky, která v rámci pracovní činnosti bude autorka ověřovat v praxi jejich efektivitu a kvalitu.

Bakalářská práce měla vytvořit celistvý soubor činností, které mohou lidé z okolí Valašských Klobouk pracující s dětmi předškolního věku využít pro práci s nimi. Činnosti jsou sestavné tak, aby se daly využívat v běžného životě, nebo při organizované práci s dětmi během dne například v mateřských školách.

Jak již bylo uvedeno výše, folklor i hudba patří neodmyslitelně k lidem. Tato dvě témata se navzájem prolínají, jedno prostupuje druhým, a proto se v této práci spojují a kombinují, aby vytvořili jeden celek, který napomůže dětem v jejich rozvoji, a zároveň jim bude oporou

v celém jejich životě. Pedagogům může být ctí podílet se na tomto procesu a autorka sama se těší, až bude moci uvést příklady aktivit do praxe.

Seznam literatury

HAVLÍČEK, Bedřich, ed. Vlastivědné kapitoly z Valašskokloboucka: sborníček studií a materiálů k historické vlastivědě, folkloristice a etnografii jižního Valašska. Valašské Klobouky: Městské muzeum, 1968.

HOLAS, Milan. Psychologie hudby v profesionální hudební výchově. 3., upr. vyd. Praha: Akademie múzických umění, Hudební fakulta, 1998. Knihnice Metodického centra HAMU. ISBN 80-85883-27-9.

HOLAS, Milan. Hudební pedagogika. Praha: Nakladatelství AMU, c2004, 125 s. ISBN 807331018X.

JANČÁŘ, Josef a kolektiv. Lidová kultura na Moravě, Vlastivěda Moravská, země a lid, Ústav lidové kultury ve Strážnici a Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 2000 ISBN: 80-86156-31-1.

JELÍNKOVÁ, Zdenka. Dětské taneční hry z Valašska. Gottwaldov: Okresní kulturní středisko, 1985.

JURKOVIČ, Pavel. Od výkřiku k písničce. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-7367-750-3.

KODEJŠKA, Miloš. Integrativní hudební výchova dítěte předškolního věku. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta, 2002. ISBN 80-7290-080-3.

KUBECOVÁ, Markéta, Marcela PEHELOVÁ, Marie SLAVÍKOVÁ, Veronika RŮŽIČKOVÁ a Hana VÁŇOVÁ. Rozvíjíme hudební dovednosti dětí. Praha: Raabe, [2017]. Rozvíjíme dítě v jednotlivých oblastech předškolního vzdělávání. ISBN 978-80-7496-322-2.

LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. Lidové kroje z České republiky. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001. Dějiny odívání. ISBN 80-7106-293-6.

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. Vývojová psychologie. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1284-9.

LIŠKOVÁ, Marie. Hudební činnosti pro předškolní vzdělávání. Praha: Raabe, c2006. ISBN 80-86307-26-3.

MERTIN, Václav a Ilona GILLERNOVÁ, ed. Psychologie pro učitelky mateřské školy. Třetí vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0977-5.

PECHÁČEK, Stanislav. *Lidová píseň a sborová tvorba*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1830-2.

POLÁŠEK, J. N.; KUBEŠA, A. *Valašské písničky : I. díl*. Milotice nad Bečvou : Knihovna Milotického Hospodáře č. 62, 1939. O valašské lidové písni

SEDLÁK, František. *Hudební vývoj dítěte: analytická studie*. Praha: Supraphon, 1974. Comenium musicum (Supraphon).

SEDLÁK, F. et al., 1976. *Hudba v rozvoji lidské osobnosti: Sborník katedry hudební výchovy pedagogické fakulty 3*. Praha: Univerzita Karlova. ISBN 60-011-76.

SUŠILOVÁ Libuše, *Sborníček studií a materiálů k historické vlastivědě, folkloristice a etnografii již. Valašska Měs. Muz. Ve Val. Klob. 1968.*

ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk a Alena TICHÁ. *Lidové písničky a hry s nimi*. Vyd. 2. Praha: Portál 2016. ISBN 978-80-262-1070-2.

ŠTIKA, Jaroslav. *Valaši a Valašsko*. Rožnov pod Radhoštěm: Valašské muzeum, 2007.

TÁBORSKÝ, František. *Rusava: Život valašské dědiny*. Olomouc: R. Promberger 1928.

TICHÁ, Alena. *Učíme děti zpívat: hlasová výchova pomocí her pro děti od 5 do 11 let*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-916-X.

UHLÍKOVÁ, Lucie, Petr ČÍHAL a Jan KÁČER. *Zlínský kraj v lidové písni*. Zlín: Zlínský kraj ve spolupráci s Etnologickým ústavem AV ČR, 2020. ISBN sbn978-80-87833-36-0.

VÁŇOVÁ, Hana a František SEDLÁK. *Hudební psychologie pro učitele*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2060-2.

VENCÁLEK, J. a kol. *Valašsko, geografie místního regionu*. Školský úřad Kroměříž, Vsetín, Zlín 1993.

VETTERL K., *Lidové písně a tance z Valašskokloboucka, část II.*, Praha 1960.

ZEZULA, Jiří a Olga JANOVSKÁ. *Hudební výchova v mateřské škole: (metodika) : učebnice pro 2. až 4. ročník studijního oboru Učitelství pro mateřské školy na středních pedagogických školách i pro praxi učitelek mateřských škol*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. Učebnice pro střední školy (Státní pedagogické nakladatelství).

Výzkumy (zdroje ze zahraničí):

KAVIANI, Hossein, Hilda MIRBAHA, Mehrangiz POURNASEH a Olivia SAGAN. Can music lessons increase the performance of preschool children in IQ tests?. *Cognitive Processing* [online]. 2014, 15(1), 77-84 [cit. 2022-11-27]. ISSN 1612-4782. Dostupné z: doi:10.1007/s10339-013-0574-0.

Internetové zdroje:

Valašské Klobouky, oficiální stránky města [online]. Valašské Klobouky [cit. 2022-10-05]. Dostupné z: <https://www.valasskeklobouky.cz>.

O Valašském Klobucku. *Valašské Klobucko* [online]. Valašské Klobouky, 2019 [cit. 2022-12-02]. Dostupné z: <https://valasskeklobucko.cz/o-valasskem-klobucku/ds-1013/p1=1036>.

Anotace

Jméno a příjmení: Lucie Machů

Katedra nebo ústav: Katedra hudební výchovy

Vedoucí práce: Mgr. Lenka Kružíková Ph.D.

Rok obhajoby: 2023

Název práce: Využití Folklorních prvků Valašskokloboucka k posílení hudebnosti dětí předškolního věku v rámci vokálních aktivit

Název v angličtině: Using constituent of Valašskokloboucko regional folklore to improve children musical skills in preschool age within vocal activities

Anotace práce: Obsahem bakalářské práce je popis rozvoje hudebnosti dětí předškolního věku a vhodné způsoby práce v této oblasti. Práce se také zabývá valašskoklobouckým folklorem, jeho prvky a motivy. Cílem je představit soubor aktivit vhodných pro rozvoj hudebních schopností dětí v předškolním věku inspirovaných a využívajících prvků folkloru Valašských Klobouk a jejich okolí. Tento soubor má sloužit pro praktické využití například v mateřských školách nebo dětských skupinách především těch, které sídlí na Valašskokloboucku. V teoretické části je uveden popis dítěte, které se nachází v období předškolního věku, popis hudebnosti, možnosti jejího rozvoje u dětí. Dalším tématem, kterým se teoretická část zabývá, je folklor Valašskokloboucka, způsob žití v této oblasti, nebo prvky zdejší kultury. Blíže popisuje i Valašskoklobouckou píseň. V praktické části jsou uvedeny příklady aktivit s folklorními náměty a motivy, které jsou zaměřeny na rozvoj hudebnosti. Najdeme zde i písně z této oblasti, u nich jsou uvedeny návrhy činností a náměty pro práci s nimi. Cílem praktické části je vytvoření uceleného sborníku aktivit a námětů pro běžné použití při práci s dětmi. Přínosem této práce je možnost využití v praxi, kde mohou být děti nejen hudebně rozvíjeny, ale zároveň mohou upevňovat i svůj vztah k Valašskokloboucku.

Anotace v angličtině: The content of the bachelor's thesis is a description of the development of the musicality of children of preschool age and suitable methods of work in this area. The work also deals with folklore of valašskokloboucko, its elements and motifs. The aim is to present a set of activities suitable for the development of the musical abilities of children of preschool age, inspired by and using elements of the folklore of city "Valašské Klobouky" and

its surroundings. This set is intended for practical use, for example, in kindergartens or children's groups, especially those based on Valašskokloboucko. In the theoretical part, there is a description of the child who is in the pre-school age, a description of musicality, the possibilities of its development in children. Another topic that the theoretical part deals with is the folklore of Valašskokloboucko, the way of life in this area, or elements of the local culture. He also describes the term "Valašskokloboucká píseň" in more detail. In the practical part, there are examples of activities with folklore themes and motifs, which are aimed at the development of musicality. Here we also find songs from this area, with suggested activities and ideas for working with them. The goal of the practical part is to create a comprehensive collection of activities and topics for common use when working with children. The benefit of this work is the possibility of using it in practice, where children can not only be developed musically, but at the same time they can also strengthen their relationship with the area of Valašskokloboucko.

Klíčová slova: Hudebnost dětí předškolního věku, lidové písně, folklor, Valašské Klobouky, předškolní výchova, předškolní věk, zpěvnost, aktivity pro děti předškolního věku, rozvoj hudebních schopností.

Klíčová slova v angličtině: Musicality of preschool children, folk songs, folklore, Valašské Klobouky, preschool education, preschool age, singing ability, activities for preschool children, development of musical abilities.

Přílohy vázané v práci: –

Rozsah práce: 49

Jazyk práce: Český